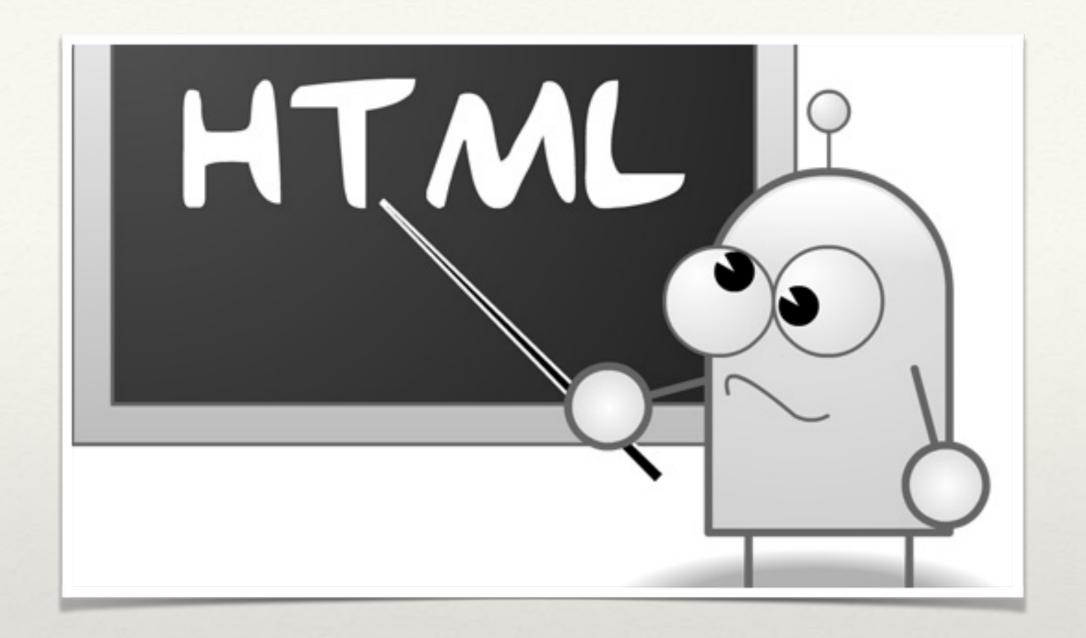
Уеб технологии

за спец. БИС 4 к. и , Информатика 3 к. 2016-2017 уч. година

Oснови на HTML (HyperText Markup Language)

HTML

- * основен маркиращ език за описание и дизайн на уеб страници
- * описва структурата на документа
- * работи с тагове, които дават мета информация
- * текущата версия на стандарта е HTML 5.0 (от 28 октомври 2014 г.)
- * международната организация, която установява стандартите и правилата за кодиране в HTML езика се нарича World Wide Web Consortium (Консорциум на световната глобална мрежа) и често се назовава в съкратен вид като W3C

НТМІ – история

- * 1991 г. първото публично достъпно описание на HTML документ, наречен "HTML tags", от Тим Бърнърс Лий. Той описва 18 елемента, включващи начална, сравнително опростена конструкция на HTML
- 1993 г. HTML (първа версия)
- * 1995 г. HTML 2.0
- * 1997 г. представен е HTML 3.2
- * 1997 г. представен е HTML 4.0
- * 1998 г. XHTML 1.0
- * 2008 г. HTML5 е представен като работен проект от W3C
- * 2014 г. HTML5 е публикувана като препоръка на W3C

HTML5 добавя много нови синтаксови функции - 18 нови тага (article, aside, audio, command, datalist, details, dialog, header, figure, footer, mark, menu, meter, nav, progres, section, time, video)

Информация			
Разширение на файла	.html, .htm		
Тип МІМЕ	text/html		
Type code	TEXT		
Uniform Type Identifier	index.html		
Разширение към	XHTML5 (XML-serialized HTML5)		
Стандарт	W3C HTML5 ₽ W3C HTML 5.1 ₽		
HTML5 HyperText Markup Language в Общомедия			

Ключови принципи на НТМL5

* Да не се правят промени, които пречат на работата на съществуващите страници

* Стандартизиране на неофициалните, но широко използвани техники (използване на "черния път)

* Промените да имат практическо приложение

Редактори за създаване на HTML страници

- * с обикновен текстов редактор Notepad, TextEdit
- * с други редактори, напр. Notepad++, Sublime text 2
- * с WYSIWYG (what you see is what you get) редактори Adobe Dreamweaver, Microsoft Visual Studio
- ф сравнение на HTML редактори https://en.wikipedia.org/ wiki/Comparison_of_HTML_editors

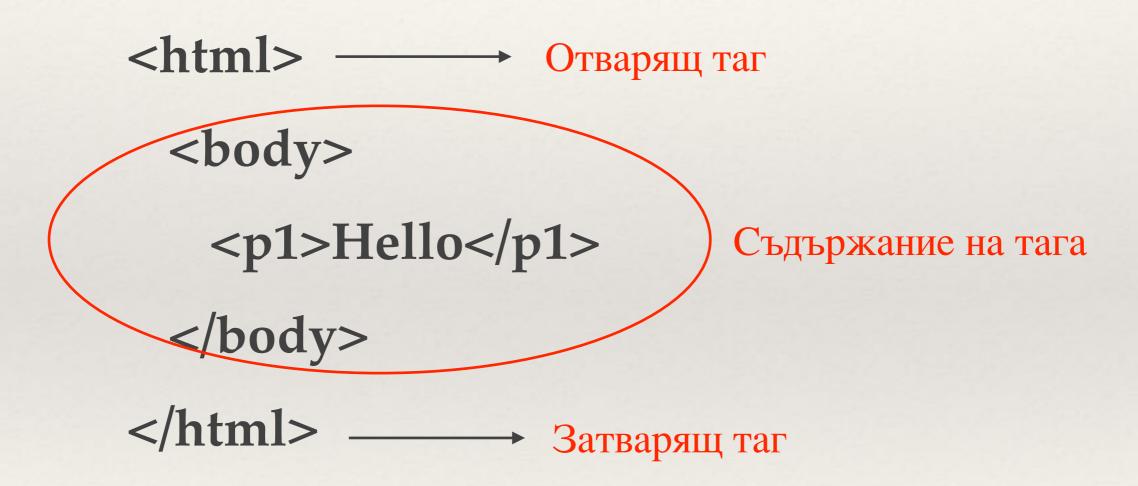
Файлови формати

Разширение	Тип файл	
.html, .htm	HTML/XHTML	
.shtml, .shtm	HTML file that includes server instructions	
.asp, .aspx	Microsoft Active Server pages	
.jsp	JavaServer pages	
.php	PHP script pages	
.cfml, .cfm	ColdFusion Markup Language pages	

HTML — терминология

- * таг <head>, <body> ...; единични и двойни (отварящи и затварящи)
- * атрибути свойства на елементите, напр. <img src="logo.gif"> src указва адреса на изображението
- * свойство стойност, значение на атрибутите, напр. Hello
- елемент съвкупността от отварящ таг, тяло атрибути и затварящ таг <h1>Hello</h1>

НТМІ — терминология

Структура на НТМ страница

* Doctype, html, head, body

```
<doctype ....>
<html>
<head> </head>
<body> </body>
</html>
```

Пример за НТМ ...

```
<!DOCTYPE html>
<html>
  <head>
    <meta http-equiv='Content-Type' content='text/html; charset=utf-8' />
    <title>Web page</title>
  </head>
  <body>
    <h1>Hello</h1>
  </body>
</html>
```

<!DOCTYPE html>

* декларации, които показват типа на документа

<!DOCTYPE html> - за html5

<!DOCTYPE HTML PUBLIC "-//W3C//DTD HTML 4.01//EN" "http://www.w3.org/TR/html4/strict.dtd">- документът е написан на строг html (за html 4.01)

<!DOCTYPE HTML PUBLIC "-//W3C//DTD HTML 4.01 Transitional//EN" "http://www.w3.org/TR/html4/loose.dtd">- документът е написан на преходен html (за html 4.01)

<!DOCTYPE HTML PUBLIC "-//W3C//DTD HTML 4.01 Frameset//EN" "http://www.w3.org/TR/html4/frameset.dtd">- в документа се използват фреймове (за html 4.01)

<!DOCTYPE html PUBLIC "-//W3C//DTD XHTML 1.0 Transitional//EN" "http://
www.w3.org/TR/xhtml1/DTD/xhtml1-transitional.dtd"> - 3a XHTML 1.0

• • •

Tar - < html>...</html>

- * използва се за отбелязване на начало и край на html документ
- * цялото съдържание на html страницата се задава като съдържание на този таг

<html>

• • •

</html>

Tar - < head>...</head>

- * отваря специална секция от страницата заглавието
- * в него се задават декларации на стилове, скриптове, енкодинги, метаданни и др.
- * основните тагове, които се използват в него са: <title><style>, <script>, <meta>, <link> и др.

Tar - <title>...</title>

```
* за задаване на заглавие на страницата
 <!DOCTYPE html>
 <head>
          http-equiv="Content-Type" content="text/html;
 charset=UTF-8"/>
 <title>Заглавие на уеб страницата</title>
 </head>
 <body>
                                        file:///Users/snezha/Desktop/test1.html
  <h1>Първа уеб страница</h1>
 </body>
                                     Първа уеб страница
```

</html>

Tar - <style>...</style>

* <style> - за описание на стилове

```
<!DOCTYPE html>
<html>
<head>
<style>
  h1 {color:red;}
  p {color:blue;}
</style>
</head>
<body>
  <h1>A heading</h1>
  A paragraph.
</body>
</html>
```

A heading

A paragraph.

Tar - < meta >

* <meta> - за задаване метаданни на страницата, например кодировка, ключови думи и др. (данни, предназначени за търсещите машини)

* примери:

<meta name="description" content="Описание на страницата">
<meta name="keywords" content="Ключови думи, разделени с интервал или запетая">
<meta name="author" content="Иван Иванов">
<meta name="robots" content="Ръководство на потребителя">
<meta http-equiv="Content-Type" content="text/html; charset=UTF-8" /></meta

Tar - < link >

- * h> за свързване на външни стилови таблици
- пример за използване на css файл с име style:
   rel ="stylesheet" href="style.css"
   type="text/css" media=screen">

Tar - < script >

- * <script> за включване на JavaScript
- * пример за използване на JavaScript код от външен файл <script scr="scripts,js" </script>

Tar — <body> ... </body>

* отваря тялото на страницата, това е основната, най-голяма секция на страницата, в която се съдържа html кода на страницата пример:

```
<br/>
<body>
Koли:
<input list="character">
<datalist id="character">
<option value="Audi"></option>
<option value="BMW"></option>
<option value="Mercedes"></option>
</datalist>
</body>
```

Валидиране на НТМ 15

Валидаторът може да открие:

- * липсващи задължителни елементи
- * отварящ таг, за който няма съответен затварящ таг
- * некоректно вложени тагове
- * тагове с липсващи атрибути
- елементи или съдържание, които са поставени на грешно място

Валидатор https://validator.w3.org

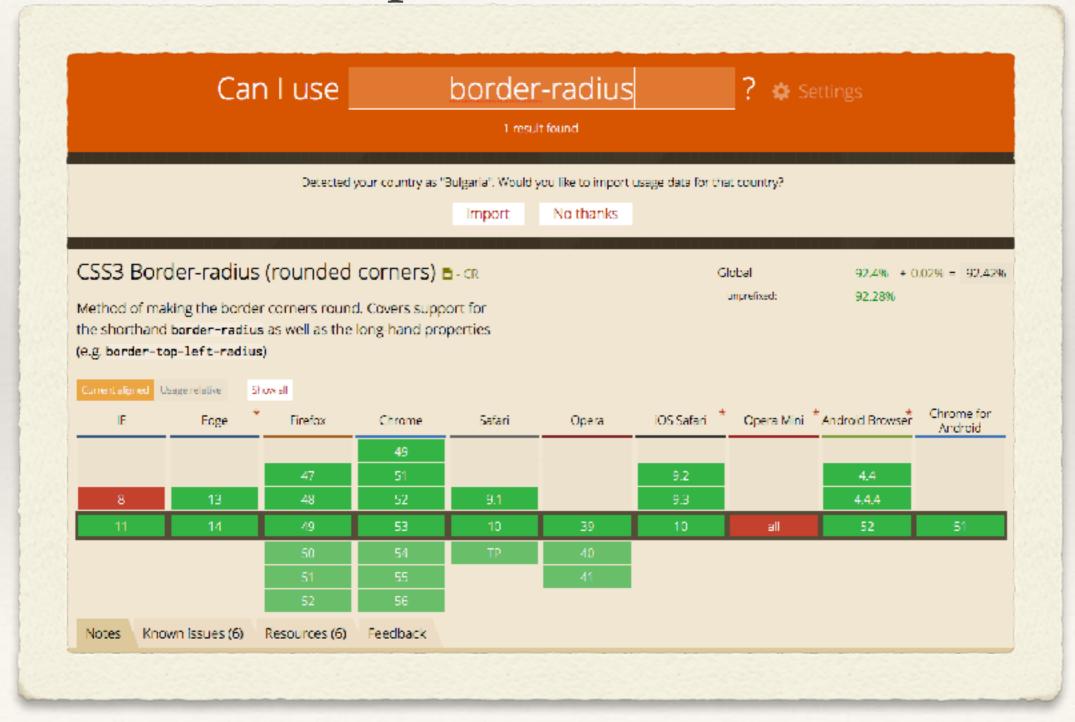
Markup Validation Service

Check the markup (HTML, XHTML, ...) of Web documents

Validate by URI	Validate by File Upload	Validate by Direct Input	
Validate by di	rect input		
Enter the Markup to	validate:		
More Option	IS		
•			Check

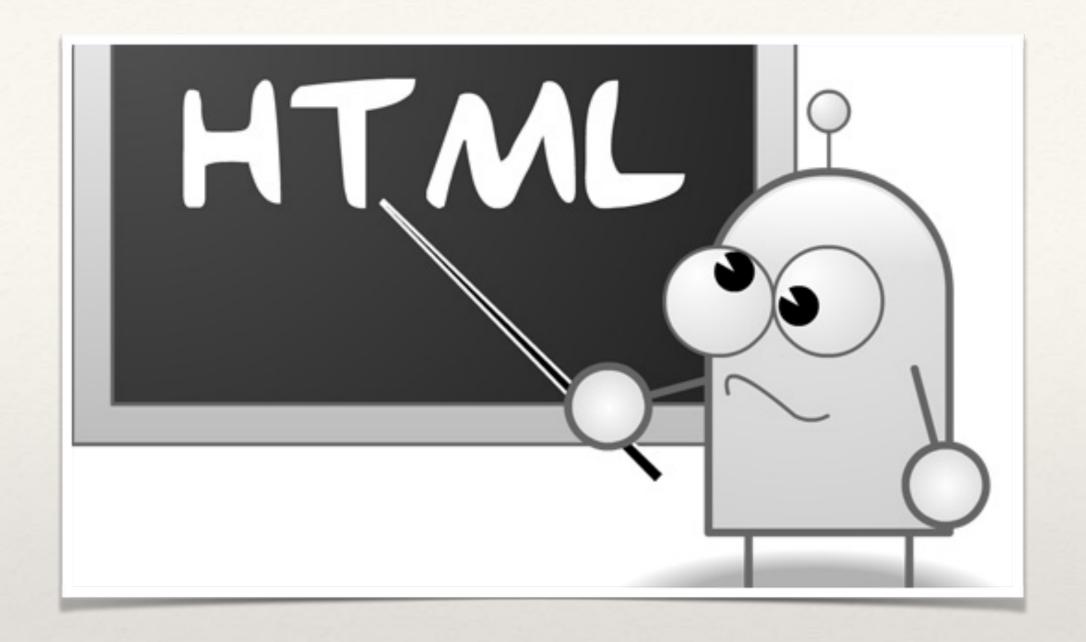
Определяне на съвместимостта с браузърите

http://caniuse.com

Основни НТМ тагове

```
<div> <span>
                          >
<input> <button>
                         \langle h1 \rangle
     <script>
                   <strong>
```


Структуриране на текст

Блокови елементи

- * започват на нов ред и завършват с нов ред, когато се визуализират в браузъра
  - абзаци р
  - * заглавия h1, h2, h3, h4, h5, h6
  - списъци ul, ol, li, dt, dd, dl
  - * хоризонтални линии hr
  - * предварително форматиран текст pre
  - * таблици
  - * формуляри
  - * <div>
  - * <address>

Инлайн елементи

- * стоят в текста, без да прекъсват реда
  - * , <b>, , <a> ...

Структуриране на текст - абзаци

- * текст дефинира нов абзац Малък абзац По-голям абзац, който в зависимост от разделителната способност на екрана и размера на прозореца на браузъра ще бъде показан на няколко реда
  - атрибут на e align left, right, center, justify Текст

Структуриране на текст - <div>, ,
br>

- * позволяват ясно очертаване, структуриране на съдържанието на страницата и служат за свързване на css дефиниции към тях
- * <div> разделя текста на блокове, на контейнери, (правоъгълна област от текст)
  - <div style="width:50%; background:#AAA>
- * част от текст (за inline елементи стоят в потока на текста, без да прекъсват реда)
  - Ръководител проект: +359 52333444
  - , адрес: гр. Варна
- *
 пренасяне на нов ред
  This text contains
br>a line break.

Структуриране на текст - заглавия

- има 6 нива на заглавия <h1>, <h2>, <h3>, <h4>,<h5>, <h6>
- * тагът <h1> се използва за означаване на раздели, глави, заглавието от първо ниво се показва с най-голям шрифт (сравнено с другите заглавия); заглавието <h2> се използва за обозначаване на подраздел, за заглавие <h3> отговаря текст с още по-малък шрифт и т.н.

Пример - заглавия

```
<!DOCTYPE html>
<html>
<head>
<meta http-equiv="Content-Type" content="text/html; charset=utf-8" />
<title>Web page</title>
</head>
<body>
   <h1>Съдържание</h1>
  <h2>Предговор</h2>
  <h2>Глава 1. Въведение в информатиката</h2>
   <h3>1.1. Предмет на информатиката</h3>
    <h3>1.2. Представяне на информацията</h3>
  <h2>Глава 2. Хардуер</h2>
    <h3>2.1. Въведение в персоналните компютри</h3>
       <h4>2.1.1. Обща характеристика и класификация на компютрите</h4>
      <h4>2.1.2. Архитектура на персоналния компютър</h4>
    <h3>2.2. Системни устройства</h3>
</body>
</html>
```

Пример - заглавия, резултат

Съдържание

Предговор

Глава 1. Въведение в информатиката

- 1.1. Предмет на информатиката
- 1.2. Представяне на информацията

Глава 2. Хардуер

- 2.1. Въведение в персоналните компютри
- 2.1.1. Обща характеристика и класификация на компютрите
- 2.1.2. Архитектура на персоналния компютър
- 2.2. Системни устройства

Номерирани и неномерирани списъци

- * неномериран списък се задава с тага **ul>** (unordered, bulleted list), а отделните елементи се означават с тага **i**>
- * номериран списък се задава с тага (ordered list)
- * с атрибута **type** се задава видът на маркера на неномерирания списък **disc** (кръг); **circle** (окръжност); **square** (квадрат)
- * атрибутът reversed със стойност true задава номерация на списъка в обратен ред (само за номериран списък);
- * атрибутът start задава числото, от което ще започне номерираният списък
- * атрибутът **type** задава типът на маркера на списъка, по подразбиране се използва тип 1, което означава, че номерацията ще бъде с арабски цифри, тип "А" за номерация с главни букви или "а" за малки букви, за номерация с римски числа се използва стойност "I" за главни и "i" за малки

Пример списъци

```
* номериран списък с вложен неномериран списък
```

```
<!DOCTYPE html>
<html>
<head>
<meta http-equiv="Content-Type" content="text/html; charset=utf-8" />
<title>Номериран списък с вложен неномериран списък</title>
</head>
<body>
  <01>
  Първо
   Bropo
      <111>
       подточка едно
       подточка две
       подточка три
      Tpeтo
 </body>
</html>
```

- Първо
- Второ
  - подточка едно
  - подточка две
  - подточка три
- Трето

Пример списъци

* номериран списък, на който елементите започват от 50, първият елемент е с римски цифри и има вложен неномериран списък с три елемента, които започват с различни символи

```
<!DOCTYPE html>
<html>
<head>
<meta http-equiv="Content-Type" content="text/html; charset=utf-8" />
<title>Списъци</title>
</head>
<body>

  type="I">Номерация с римски цифри
   Hoмерация с арабски цифри
      <111>
        type="square">подточка едно
       type="disc">подточка две
       type="circle">подточка три
      Hoмерация с арабски цифри
 </body>
</html>
```

- L. Номерация с римски цифри
- 51. Номерация с арабски цифри
  - подточка едно
  - подточка две
  - подточка три
- 52. Номерация с арабски цифри

Пример списъци

```
* неномерирани, вложени списъци
 <!DOCTYPE html>
 <html>
 <head>
 <meta http-equiv="Content-Type" content="text/html; charset=utf-8" />
 <title>Списъци</title>
 </head>

    Първи елемент от списъка

 <body>

    Втори елемент от списъка

    Първи поделемент на 2-рия елемент от списъка

    <u1>

    Втори поделемент на 2-рия елемент от списъка

     Първи елемент от списъка
                                           • Трети елемент от списъка
     Втори елемент от списъка
       ul>
        Първи поделемент на 2-рия елемент от списъка
        Втори поделемент на 2-рия елемент от списъка
      Трети елемент от списъка 
 </body>
 </html>
```

Пример списъци

```
* номерирани, вложени списъци
 <!DOCTYPE html>
 <html>
 <head>
 <meta http-equiv="Content-Type" content="text/html; charset=utf-8" />
 <title>Списъци</title>
 </head>
 <body>
   \langle ol \rangle
     Първи номериран елемент от списъка
     Втори номериран елемент от списъка
        type="a">
          Първи поделемент
          Втори поделемент
        Трети номериран елемент от списъка
   </body>
 </html>
```

- 1. Първи номериран елемент от списъка
- 2. Втори номериран елемент от списъка
  - а. първи поделемент
  - b. втори поделемент
- 3. Трети номериран елемент от списъка

Дефиниращи списъци

- * Дефиниращите списъци се използват, за да акцентират върху дадена дефиниция или термин, като покажат съдържанието на дефиницията с отстъп от лявото поле на браузъра
- * При дефиниращите списъци не се изобразяват символи в началото на реда, но може да се зададат символи чрез тага за показване на изображения
- * Дефиниращите списъци започват с началния таг за дефиниращ списък <dl>, следва тага за задаване заглавие на дефиниращия списък <dt>, след това се изписва тага за тялото на дефиницията <dd>. Трите тага трябва да завършват със съответните си затварящи тагове

Пример за дефиниращ списък

```
<!DOCTYPE html>
<html>
<head>
<meta http-equiv="Content-Type" content="text/html; charset=utf-8" />
<title> Дефиниращ списък</title>
</head>
<body>
<d1>
 <dt>Заглавие на 1-ви дефиниращ списък</dt>
   <dd>Първа дефиниция.</dd>
  <dd>Втора дефиниция.</dd>
   <dd>Трета дефиниция.</dd>
 <dt>Заглавие на 2-ри дефиниращ списък</dt>
   <dd>Първа дефиниция.</dd>
   <dd>Втора дефиниция.</dd>
</dl>
</body>
</html>
```

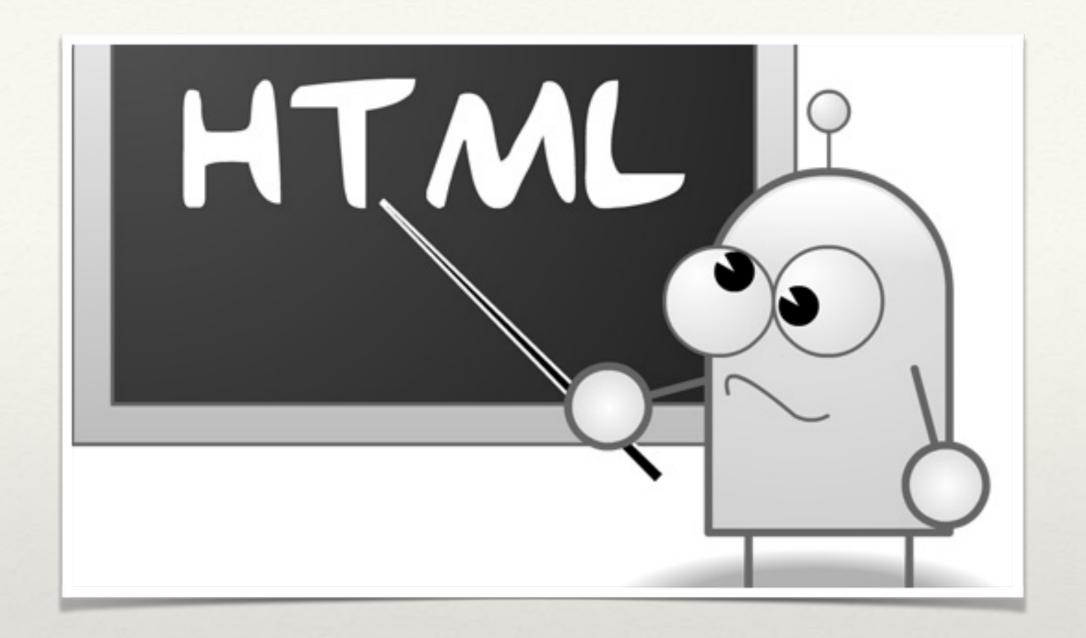
Заглавие на 1-ви дефиниращ списък Първа дефиниция. Втора дефиниция. Трета дефиниция. Заглавие на 2-ри дефиниращ списък Първа дефиниция. Ввтора дефиниция.

Други тагове за работа с текст

- * дефинира форматиран текст, който искаме да се вижда както е форматиран Пример за извеждане на форматиран текст: . Пример за извеждане на форматиран текст: .
- * <address> за отделяне на пощенски адрес, като тага , но текстът се показва с наклонен шрифт <address>Уеб сайт на ИУ-Варна www.ue-varna.bg">www.ue-varna.bg">www.ue-varna.bg">pwww.ue-varna.bg">pwww.ue-varna.bg">pwww.ue-varna.bg
 / а>
 / врна, 9002
  -
br>ул. Княз Борис I №77
  - </address>

Коментари в НТМ кода

- * коментарите започват с тага <!- и завършват с тага -->, всичко което се намира между тези два тага се счита за коментар
  - <!-- Това е коментар -->

Оформяне на текст

Промяна типа на шрифта

- * таговете , <i> и <u>
   Текст с удебелен шрифт</i> Текст с наклонен шрифт</i> <u> Текст с подчертан шрифт</u>
   <i> Текст с наклонен и удебелен шрифт<i>
- * таговете <s>, <strike> (тези тагове са аналози) <s>Зачертан текст</s> <strike>Зачертан текст</strike>

Промяна типа на шрифта

* тагове и , удебелен и наклонен шрифт, текстът визуално се показва като с таговете
но браузърът го интерпретира като по-важен текст и това е полезно за някои търсещи машини Baжен текст Това е термин

Препоръки

- * използвайте <strong> за текст, който е много важен и трябва да изпъква пред останалата част от документа
- * използвайте <b> за текст, който трябва да се представи с удебелен шрифт, но не е по-важен от останалия текст
- * използвайте <em> за текст, в който има емфатично ударение, трябва да се произнесе с друга интонация
- * използвайте <i> за текст, който трябва да се представи с курсив шрифт, но не се използва емфаза

Промяна на шрифта

```
* таг <mark> (за HTML 5)
  текст <mark>маркиран текст</mark> текст
по подразбиране CSS стилът е:
  mark {
    background-color: yellow;
    color: black;
}

текст маркиран текст текст
    текст маркиран текст текст
    color: black;
}
```

Тагове за отделяне на фрагменти от текста

Таг	Описание
<abbr></abbr>	Абревиатура
<cite></cite>	Цитат
<code></code>	Програмен код
<kbd></kbd>	Данни, въвеждани от клавиатурата
<tt></tt>	Данни, извеждани от програма
<var></var>	Име на променлива в програмен код
<del></del>	Изтрит текст
<ins></ins>	Новодобавен текст
<dfn></dfn>	Термин
	Текст с емфатично ударение
	Важен текст
<q></q>	Цитат, като <cite>, но се показва с обикновен шрифт</cite>

* Извличане на знания - <abbr title="Data Mining">DM</abbr>

Извличане на знания - DM

* Книгата <cite>Малкият принц</cite> на Екзюпери е публикувана за първи път през 1943 година

Книгата Малкият принц на Екзюпери е публикувана за първи път през 1943 година.

* <code>var text = "Hello world";</code>

var text = "Hello world";

The kbd element represents keyboard input:

<kbd>File | Open...</kbd>

The kbd element represents keyboard input:

File | Open...

This text is normal.

<tt>This text is teletype text.</tt>

This text is normal.

This text is teletype text.

* <var>Variable</var>

Variable

* Моят любим цвят е ~~червено~~

Моят любим цвят е червено синьо!

* <dfn>HTML</dfn> е основният маркиращ език за описание и дизайн на уеб страници.

HTML е основният маркиращ език за описание и дизайн на уеб страници.

* Емфаза

Емфаза

* Strong text

Strong text

* <q>Ако не си го намерил, продължавай да търсиш. Не се примирявай. Както с всичко останало, свързано със сърцето, като го намериш, ще разбереш, че е това.

Стив Джобс: "Ако не си го намерил, продължавай да търсиш. Не се примирявай. Както с всичко останало, свързано със сърцето, като го намериш, ще разбереш, че е това."

Промяна името на шрифта

- * таг , не е правилно да се използва за форматиране, правилно е чрез CSS
  - има следните атрибути:
  - color задава цвета на шрифта
  - face задава името на шрифта
  - size задава размера на шрифта (с условни знаци от 1 до 7, 1 най-малък, 7 най-голям)
  - Текст с червен цвят
  - Текст с шрифт Arial
  - Текст с размер 5

Вмъкване на специални символи

```
за извеждане на HTML код, html еквивалентите започват със символа & и завършват с;
<!DOCTYPE html>
<html>
<head>
  <meta http-equiv="Content-Type" content="text/html; charset=utf-8" />
</head>
<body>
  <h2>Структура на HTML страница</h2>
  <html&gt;<br>
  <head&gt;<br>
                                     Структура на HTML страница
  </head&gt;<br>
  <body&gt;<br>
                                     <html>
                                     <head>
  </body&gt;<br>
                                     </head>
                                     <body>
  </html&gt;<br>
                                     </body>
                                     </html>
</body>
```

</html>

HTML еквиваленти

HTML еквивалент	Съответства на
—	дълго тире (—)
–	късо тире (-)
"	двойна кавичка (")
&	амперсанд (&)
<	по-малко (<)
>	по-голямо (>)
©	знак за авторско право (©)
®	знакът ®
"	лява двойна кавичка

HTML еквивалент	Съответства на
«	лява ъглова кавичка
'	ляв апостроф
…	многоточие
"	дясна двойна кавичка
»	дясна ъглова кавичка
'	десен апостроф
€	символ за евро
	интервал, който не се пренася

Вмъкване на специални символи

- * чрез комбинацията &# код_на_символа;
- * на сайт http://www.utf8-chartable.de може да се направи справка за кодовете на символите